

физической культуре в вузе. Физическая культура : воспитание, образование, тренировка. Москва, 2004. № 3. С. 2–6.

7. Гагин Ю. А., Дмитриев С. В. Духовный акмеизм биомеханики. Санкт Петербург : БПА, 2000. 308 с.

8. Горбунов Г. Д. Современная практика психологической подготовки спортсмена. Теория и практика физической культуры. Москва, 1979. № 12. С. 5–7.

9. Загrevская А. И. Физкультурно-спортивное образование студентов на основе кинезиологического подхода. Томск : Издательский Дом ТГУ, 2015. 276 с.

10. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. Санкт Петербург : Питер, 2006. 508 с.

REFERENCES

1. Anischenko, V. A. (2006). *Proektirovanie obrazovatel'noj sistemy «kolledzh-vuz» v usloviyah universitetskogo kompleksa*. [Designing the educational system «college-university» in the conditions of the university complex]. Orenburg.

2. Anokhin, P. K. (1980). *Uzlovye voprosy teorii funkcional'noj sistemy*. [Nodal Problems of the Theory of a Functional System]. Moscow.

3. Balsevich, V. K. (1991). *Intellektual'nyj vektor fizicheskoy kul'tury cheloveka (k probleme razvitiya fizkul'turnogo znaniya)*. [The intellectual vector of a person's physical culture (to the problem of the development of physical culture knowledge)]. Moscow.

4. Bernshtein, N. A. (1966). *Ocherednye zadachi v svete sovremennoj teorii biologicheskoy aktivnosti*. [Next tasks in the light of the modern theory of biological activity]. Moscow.

5. Bykhovskaya, I. M. (1993). *Chelovecheskaya telesnost' v sociokul'turnom izmerenii: tradicii i sovremennost'*. [Human corporality in the socio-cultural dimension: traditions and modernity]. Moscow.

6. Vilensky, M. Ya., Chernyaev, V. V. (2004). *Ocenka gumanitarnoy cennosti soderzhaniya*

obrazovaniya po fizicheskoy kul'ture v vuze. [Evaluation of the humanitarian value of the content of education in physical culture at a university]. Moscow.

7. Gagin, Yu. A., Dmitriev, S. V. (2000). *Duhovnyj akmeizm biomekhaniki*. [Spiritual acmeism of biomechanics]. Saint Petersburg

8. Gorbunov, G. D. (1979). *Sovremennaya praktika psihologicheskoy podgotovki sportsmena*. [Modern practice of psychological training of an athlete]. Moscow.

9. Zagrevskaya, A. I. (2015). *Fizkul'turno-sportivnoe obrazovanie studentov na osnove kineziologicheskogo podhoda*. [Physical and sports education of students on the basis of the kinesiological approach]. Tomsk.

10. Ilyin, E. P. (2006). *Motivaciya i motivy*. [Motivation and motives]. Saint Petersburg.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ПРИЙМАК Сергій Георгійович – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогічних основ фізичного виховання, здоров'я та спорту Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Наукові інтереси: біопедагогіка, професійна підготовка майбутнього вчителя фізичної культури, психофізіологія м'язової діяльності, фізіологія спорту.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

PRIYMAK Serhij Georgijovitch – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Biology, Health and Sport T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»

Circle of scientific interests: biopedagogics, professional training of the future teacher of physical culture, psychophysiology of muscular activity, physiology of sports.

Стаття надійшла до редакції 22.12.2021р.

УДК 378.147.091.33:78 (493)

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-200-42-48

ЧЕРКАСОВ Володимир Федорович –

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

ORCID:<https://orcid.org/0000-0001-9112-3468>

e-mail: cherkasov_2807@ukr.net

ЗАГАЛЬНЕ МУЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ В ГРЕЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Становлення й розвиток загальної музичної освіти Греції пов'язано з соціально-економічним, політичним і культурним життям країни та має глибокі історичні коріння. Цілком закономірно звернутися до витоків і надбань музичної

культури Греції, згадати всесвітньо відомих філософів-мислителів, які зробили значний внесок у розвиток не тільки грецької, а світової наукової думки загалом. За такого підходу дослідження становлення і розвитку загального музичного виховання в Грецькій Республіці є актуальним і своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз джерел педагогічного та мистецького спрямування засвідчує, що вітчизняними та зарубіжними науковцями, з-поміж яких Т. Є. Кристопчук, Л. М. Масол, Г. Ю. Ніколаї, О. М. Олексюк, О. Я. Ростовський, А. А. Сбруєва, С. О. Сисоєва, Л. Л. Халецька, В. Ф. Черкасов, І. О. Ярмак, із різних позицій досліджено та розкрито ті чи ті питання становлення й розвитку загальної музичної освіти в країнах Західної Європи. Тематика нашого наукового пошуку значно доповнює дослідження названих авторів, уможливує усвідомлення тенденцій розвитку загальної музичної освіти дітей і молоді в Грецькій Республіці.

Мета статті полягає в узагальненні досвіду загального музичного виховання дітей і молоді в Грецькій Республіці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загально визнано, що супроводжуючи життя мирян Стародавньої Греції, музика звучала на публічних заходах і зібраннях, релігійних святах та в театрах. Невипадково, слово «музика» має давньогрецьке походження й пов'язано з постаттю музикантів, зображених на фресках й античних вазах, де вони грають на арфах, кіфарах, лірах.

В історичному розвитку культури Стародавньої Греції визначають п'ять основних етапів. За цей час протогрецьке населення й давньогрецькі племена, об'єднані загальним етнонімом елліни, перейшли до осілого способу життя, а широкое розселення греків уздовж узбережжя Середземного й Чорного морів сприяло перетворенню Еллади на Велику Грецію, де сформувалися й утвердилися новітні тенденції культурного розвитку, після чого давньогрецька культура продовжувала свій розвиток у складі Західної Римської імперії, а після її падіння, із середини IV ст. стала осередком візантійської культури.

Греки з великим шануванням ставилися до музики й музикантів, а залучення молоді до занять музикою вважали необхідною умовою етичного й естетичного виховання. Спостереження грецьких філософів засвідчують, що музика діє вібраційно та створює незвичний вплив на організм людини. Зміни відбуваються на рівні клітин й органів чуття, думок та емоцій. Сила музики полягає в тому, що ці зміни здійснюються незалежно від бажань і настанови конкретної людини й тому здаються чудодійними.

За такого підходу уроки музики в давньогрецьких школах були обов'язковими. Учні вчилися грати на флейті, лірі та кіфарі, а також навчалися співу. Уважалося, що кожен поважний афінянин мав уміти грати та співати. Філософами Стародавньої Греції доведено, що

заняття музикою підносить людину, ошляхетнює її, тож із раннього віку грецькі хлопчики брали участь у хорових колективах, у спеціальних музичних змаганнях під час ігор та свят. Усі громадяни до тридцяти років мали навчатися співу та інструментальній музиці, а в Спарті, Фівах та Афінах – ще й грати на авлосі та співати в хорі. Грецькі поети не читали свої вірші, а співали їх, акомпануючи на струнних інструментах.

Музика була предметом дослідження давньогрецьких філософів, які вивчали ладові основи народної музики. Так, засновник релігійно-філософської школи Піфагор Самоський ґрунтовно вивчав акустичні закономірності музики. Піфагорейці відкрили гармонійну співвіднесеність інтервалів октави, квінти й кварта. Мислитель та філософ Платон у своїх книгах надавав музиці визначального значення. Він уважав, що музика виховує в юнаків якості мужньої, добродісної, урівноваженої людини та добродісного громадянина. Арістотель розвинув учення про роль музики в етичному вихованні, стверджуючи, що музика має слугувати трьом цілям – вихованню, очищенню та інтелектуальному розвитку. Аристоксен висунув тезу про емпірично-слухове сприйняття музичних інтервалів.

Закономірно, що філософи Давньої Греції наголошували на впливі музики на поведінку та свідомість людей. Загальноприйнято, що гармонія є скрізь у Всесвіті: і в комбінації ритмів астрономічних тіл, за якими вони обертаються в просторі, знаній як «музика сфер», і в мистецтві музики, яка очищує душу. Гармонія існує не лише на фізичному рівні, а також й у зв'язках між космічним всесвітом і моральним вихованням. Піфагор упровадив застосування музики для очищення душі й практикував лікування музикою. Одні мелодії були спрямовані проти гнітючих душу страждань – смутку й мук, другі – проти гніву й злості, а треті – проти пристрастей.

Зауважимо, що ладову основу давньогрецької музики складали лади, в основу яких було покладено тетра хорди, що могли сполучатися в октавні лади – «гармонії». Назви октавних давньогрецьких ладів широко використовуються і в сучасній європейській теорії музики. Так, лідійський і дорійський лади вважаються одними із давньогрецьких та середньовічних ладів. Лідійський лад названо відповідно до назви стародавньої країни в Малій Азії – Лідії. Назва дорійського ладу походить від одного з основних племен давньої Греції – дорійців.

Сучасній освітній системі Греції притаманна значна централізація та визначальний вплив держави на всіх рівнях становлення й розвитку. Уряд Греції гарантує

громадянам держави незалежно від їх походження, соціального або релігійного статусу безкоштовний доступ до всіх рівнів освіти. У зв'язку з тим, що церква не відокремлена від держави, велике значення надається православному вихованню дітей у школі. Перед початком уроків читається Ранкова молитва, обов'язкове відвідування церкви також передбачено освітньою програмою. Учні іншого віросповідання звільняються від Ранкової молитви, а також від відвідування церкви й уроків релігії. У Греції 95 % шкіл є державними, решта шкіл – приватними й забезпечуються приватним сектором. Структура грецької школи складається з двох рівнів:

– початкова освіта (Primary school-Dimotiko Scholio) – дитячий садок (2 роки), початкова школа (6 років);

– середня освіта (Gymnasium – Gymnasio – Lower secondary School, Lower secondary education) – гімназія або середня школа (3 роки), ліцей або середня школа (3 роки).

Загальний термін навчання задекларовано Конституцією Греції й передбачає термін не менше дев'яти років. Після отримання свідоцтва про закінчення середньої освіти та складання випускного іспиту учні мають право вступати до університету.

Найкращими школами Греції вважають «Коледжі Святого Лаврентія» (навчання за британською системою), «Campion School» (одна з перших міжнародних шкіл), «Moraitis School» (викладання англійською мовою частини навчальних предметів, додаткові навчальні дисципліни, фітнес-програми).

Навчальні плани й графік навчального процесу здобувачів початкової та середньої освіти розробляється співробітниками Педагогічного інституту й затверджується Міністерством освіти, науки і релігій Греції (ΥΠΕΡΤΠ). Навчальні плани розраховано на весь період навчання й побудовано за принципами, спрямованими на всебічний розвиток особистості.

Відповідно до навчальних планів складаються навчальні програми з кожної дисципліни, у яких чітко формулюються мета, завдання, зміст кожного модуля, що відповідає психофізіологічним особливостям й розумовим здібностям учнів. Для ефективного засвоєння навчального матеріалу укладачі навчальних програм пропонують комплекс освітніх технологій, методів і засобів навчання.

Мета музичної освіти насамперед спрямована на розвиток та виховання в учнів естетичних почуттів та творчих здібностей під час прослуховування, виконання та створення музики. Завдяки активній участі в зазначених видах музичної діяльності, музична освіта дає

зможу для самовиявлення, свободи творчості та особистісного розвитку.

У навчальних програмах із «Музики» для учнів 1–2 класів наголошується на тому, що діти мають навчитися цінувати музику та насолоджуватися нею; виконувати прості ритмічні та мелодичні візерунки; співати пісні в ансамблі та класним хором; грати на різноманітних доступних музичних інструментах; контролювати звучання, ідентифікувати музичні звуки й навколишнього середовища; створювати нескладні мелодії; використовувати основну музичну лексику; виконувати більш складні ритмічні візерунки, застосовуючи музичні символи; співати різні за характером пісні.

До того ж учні мають навчитися створювати нескладні мелодії та вміти записувати їх нотами; уважно слухати музику та висловлювати свої враження; підбирати на слух мелодії та записувати їх; співати, виконувати та оцінювати якість звучання; імпровізувати та створювати нескладні мелодії із супроводом; розпізнавати та визначати елементи музичної мови; імпровізувати та створювати музику за допомогою інформаційних технологій.

Чільне місце з-поміж музично-педагогічних технологій на уроках у 3–4 класах відведено вокально-хоровій роботі, яка поєднується з рухами під музику, танцями, хороводами. Зважаючи на те, що фольклорна музика Греції дуже різноманітна, то до неї відносяться епічні, історичні, побутові балади та трудові, колискові, любовні, весільні, жартівливі та календарні пісні, присвячені масовим народним святкам. Стосовно історичних пісень, то вони переважно відтворюють багатовікову боротьбу греків проти турецького рабства, у них оспівується прагнення до волі й державної незалежності. Побутові, весільні й жартівливі пісні написано в мажорних тональностях, у них оспівуються інколи в оптимістичній, здебільшого в жартівливій формі стосунки між молодими людьми, їхні почуття, надії та сподівання.

Виконання фольклорних пісень зазвичай відбувається під супровід народних інструментів – лютні, сопілки, ліри, флейти, волинки, кларнета, гітари. В інструментальних супроводах тембровим забарвленням вирізняється звучання популярних в Греції інструментів: баглам або бузуки, мандоліна, скрипка. До того ж, у хороводах, що є найдавнішим видом обрядово-ігрових синкретичних танців, діти використовують ударні та шумові інструменти. Мелодичну лінію виконавці підтримують грою на сопілках.

Цінним є те, що виконання народних пісень супроводжується рухами, які нагадують елементи танців. Звісно, що в Греції існує

багато танцювальних жанрів, місцевих за походженням (наприклад, критський танець), за історичними подіями (танець Залонго), за назвою професії (хасапіко – танець м'ясників) або беруть свої назви від ритму й руху (сіртос, сіртакі тощо).

Важливе місце на уроках музики відведено вивченню музичної культури Греції, яка є однією з найдавніших у світі. Мистецтвознавцями доведено, що музика Стародавньої Греції мала значний вплив на подальший розвиток європейської музичної культури, а також дала більшості європейських мов сам термін «музика» (від слова «музи»). Учні дізнаються, що в середні віки спадкоємицею давньогрецької музичної культури стала візантійська музика. Національна музика відновилася тільки після проголошення незалежності держави. Так, перший новогрецький композитор, один із фундаторів професійної музики, засновник так званої Іонічної школи музики, один з основоположників сучасної музики Греції Ніколаос Мандзарос (1795–1872 рр.) поклав на музику «Гімн свободі» Соломоса, який 1865 р. став державним гімном, а з 1966 р. став національним гімном Кіпра.

Під впливом Грецької революції Павлос Каррер (1829–1896 рр.) створював опери. Оскільки композитор навчався в Мілані, тому на його творчість значно вплинула італійська музика. Учні самостійно готували реферати про творчість композитора, який був автором опери «Маркос Боцаріс» на сюжет із національних історичних подій. Також із Грецькою революцією 1821 р. ідейно пов'язані опери митця «Пані Фросіні» (1869 р.) та «Деспо, героїня Сули» (1882 р.). Решта опер Павлоса Каррера, наприклад, «Данте й Беатріче» та «Марія Антуанетта» за своїм звучанням більше нагадують інтонації, притаманні італійській музиці. Ці та інші оперні шедеври було поставлено на сценах Міланської та Паризької опер. Композитор також написав понад трьохсот танців, сорок п'ять п'єс для фортепіано, твори в жанрі духовної музики, пісні тощо. Одна із його пісень, «Старий Дімос» на слова Валаорітіса, перетворилася на народну. Її можна почути у виконанні аматорських колективів на різних концертних майданчиках.

Шкільною програмою передбачено ознайомлення учнів із життям та творчістю Спіридона Самараса (1861–1917 рр.) – першого грецького композитора, творчість якого набула широкої популярності у світі. Він є автором Олімпійського гімну на слова Костіса Паламаса. Учні зосереджують увагу на тому, що значну частину його доробку складають опери, переважно в стилі веризму, написані композитором під впливом французької та

італійської музики. Спіридон Самарас вдало використав грецький фольклор в опереті «Критянка», яка прославила композитора й увійшла до репертуару європейських театрів. До того ж композитор писав фортепіанну музику, вокальні твори для різних голосів.

Учні дізнаються про те, що музика стала невід'ємною частиною театральних дійств. Трагедія стає синкретичним видом мистецтва, що поєднує в собі драму, танець і музику. Автори трагедій – Есхіл (525 р. до н.е. – 456 р. до н.е.), Фрніх (535 р. до н.е. – 476 р. до н.е.), Софокл (496 р. до н.е. – 406 р. до н.е.), Евріпід (480 р. до н.е. – 406 р. до н.е.) подібно давньогрецьким ліричним поетам були одночасно й творцями музики. Із розвитком у трагедію вводилися музичні партії корифея й акторів. Аріон виокремив сольну партію з хору. Хор з «Антигони» Софокла «Дивних багато у світі див, найдивніше із них – людина» став гімном Стародавніх Афін. Учні слухають цей хор у виконанні сучасних колективів, порівнюють інтерпретацію музичного тексту різними диригентами. За допомогою засобів музичної виразності характеризують окремі частини. Учитель дає можливість кожному висловити свою думку, озвучити почуття, які виникли в процесі слухання цього твору.

Шкільною програмою також передбачено ознайомлення з різними жанрами музики, інструментальними та вокальними. Почуття національної гідності виникає в школярів при вивченні творчості оперної співачки Марії Каллас (1923–1977 рр.), яка закінчила Афіньську консерваторію й з тріумфом виступала у відомих і престижних театрах світу, з-поміж яких Метрополітен-опера та Ла Скала. Слухаючи чарівне сопрано Марії Каллас (1923–1977 рр.) учні дізнаються, що слава прийшла до співачки в 1949 р., коли вона впродовж одного тижня проспівала Брунгільду у вагнерівській «Валькірії» і Ельвіру в «Пуританах» Вінченцо Белліні. Музикознавці вважають, що це був подвиг в історії оперного мистецтва першої половини ХХ ст. За даними експертів ці партії не тільки дуже важкі, а й діаметрально протилежні за музичним стилем і вокальним завданням. Усесвітню славу співачка підтвердила 1951 р., коли увійшла до складу трупи міланського театру «Ла Скала», ставши його примадонною. Тут співачка виконала більшість із 37 партій її репертуару. Слухаючи оперні сцени за участю Марії Каллас, учні могли спостерігати, як голос співачки чудово втілював трагічний пафос беллінієвої Норми, жвавість і дотепність россінієвої Розіни («Севільський цирульник»), скорботу й божевілля героїнь Доніцетті («Лючія ді Ламмермур») і Белліні («Сомнамбула»), гордість трагічних персонажів Верді. Ознайомлення з творчістю Марії Каллас

спонукає учнів до подальшого самостійного вивчення творчості співачки поза межами уроків.

Заслугує позитивної оцінки досвід роботи грецьких учителів музики, які органічно налаштовують дітей на особистісно ціннісне ставлення до творів класичної музики, пояснюють учням як самостійно прослуховувати музичні твори або оперні сцени, за якою схемою має відбуватися підготовча робота, яка передбачає ознайомлення з лібретто, творчістю композитора, історією написання, першою прем'єрою, відгуками преси тощо. Використовуючи можливості Інтернет ресурсів, учителі з метою збагачення й накопичення інформаційного матеріалу та індивідуального досвіду, пропонують учням передивлятися відеоматеріали щодо постановки оперних спектаклів та концертних номерів, зазначають, на яких сценічних номерах варто зосередитися та переосмислити манеру виконання, підготувати рецензію на концертну програму.

Відповідно до навчальних планів і навчальних програм викладачами музики та науковцями-методистами укладено цифрові підручники та робочі зошити для учнів, а також методичні посібники для вчителів. Навчально-методична література й цифрові підручники для початкової та середньої школи друкуються з таких дисциплін: біологія, географія, геологія, історія, законодавство, програма Європейського Союзу, грецька, англійська, французька, німецька, іспанська та італійська мови, релігії, естетичне виховання. Окрім того, математика, хімія, фізика, технологія, фінанси, філософія, соціологія, інформатика, соціально-політична освіта, домашня економіка, російська, турецька мови, екологічне виховання, фізкультура.

Підручники з музики для учнів кожного класу за змістовним наповненням спрямовано на розвиток мислення, мотивують учнів до пізнання нового, креативного ставлення до музичних творів, явищ і фактів. Так, зміст підручника з музики для 5-го класу містить такі розділи: 1. Народне мистецтво. 2. Хочете стати «дослідником» звуку? 3. Обсяг. 4. Батьківщина співає (28 жовтня). 5. Математика ... музика! 6. Музичний алфавіт. 7. Форма А В, А В А і Рондо. 8. Батьківщина співає (17 листопада). 9. Тримаймо темп! 10. Репетиція симфонічного оркестру. 11. Примітки ... «Ставка»! 12. Чи повинні ми сказати це? 13. «Продовжуй» ..., будь ласка! 14. Візантійський музичний алфавіт. 15. «Швидкість» музики. 16. Я граю, рухаюся й танцюю під музику. 17. Музика для всіх. 18. Предмет і варіанти. 19. «Тримаймо» темп! 20. Родина співає (25 березня). 21. Ритмічний мюзикл «Подорож». 22. Христос

Воскрес. 23. Музика світу. 24. Мелодійний DIY. 25. Давайте грати в музичні ігри й розв'язувати головоломки.

Позакласну роботу з музично-естетичного виховання розраховано на залучення дітей до різного змісту культурно-освітніх програм та мистецьких проєктів. Так, учні початкових класів беруть участь у проєкті «Музика як гра», мета якого полягає в ознайомленні дітей із музикою різних епох та регіонів, у навчанні сприймати музику за жанрами та стилями, мотивувати до подальшого вивчення вітчизняної та зарубіжної музичної культури.

Основним засобом сприймання є живе звучання музики та залучення дітей до ігрової діяльності. Діти закріплюють знання з музичної грамоти, історії музики, музичних інструментів, беруть участь у таких іграх, як: музичний алфавіт, музична палітра, музична гастрономія, машина часу, музична географія, музична валіза, музична кардіограма, музична галерея, портрети в кадрі, музичні крапки, фантастичне вухо. Молодь із захопленням сприймає сюжетні ігри, головоломки, доміно, Twitter, навушники для вікторини, музику пірамід, театр ляльок, пантоміму, кросворди, музичні крісла, завдання «знайди слово» тощо.

Особи, які працюють, можуть відвідувати вечірній навчальний заклад «Гимнасіо і Лікео» або професійно-технічні училища (Техніка Епагелматіка Екпедетірія – ПТУ). Вечірнє навчання, як у гімназії, так і в лиці продовжується 4 роки (а не 3) через меншу кількість відведених на щоденне навчання годин. До того ж у Греції є вечірні школи, у яких додатково разом із загальноосвітніми предметами викладають спеціальні. Через 2 роки учні таких шкіл можуть вступати до професійно-технічних училищ.

Приватні школи в Греції більше схожі на закриті навчальні заклади з високою оплатою за навчання. Так, приватну школу «Самріон School» було відкрито в Афінах у 2000 р. Це навчальний заклад, де діти отримують освіту за міжнародними програмами. Необхідною умовою вступу в школу є іспит з англійської мови. Матеріальне забезпечення школи набагато краще, ніж стан державних загальноосвітніх навчальних закладів. Вартість навчання в початковій школі складає 10000 євро за рік, у середній школі – 13000 євро за рік. Плата за шкільний автобус, який привозить учнів до школи – 2000 євро на рік. У школі розвинена мережа спортивних секцій і гуртків художнього спрямування. За індивідуальні музичні заняття батьки платять 1000 євро на рік.

Учні, які виявляють бажання додатково навчатися гри на музичному інструменті або займатися вокалом, відвідують музичні школи, які підпорядковуються Міністерству освіти,

науки і релігій Греції, мають затверджені навчальні плани, відповідні навчальні програми та сертифікати на освітню діяльність. У музичних школах заняття проводяться як індивідуально, так і в групах, учні беруть участь у хорових та оркестрових колективах. Після закінчення музичної школи молодь має змогу продовжити навчання в музичному коледжі та консерваторії.

Початку XXI ст. притаманно реформування освітньої системи у зв'язку з соціально-економічними труднощами, які виникли в країні, вимогами міжнародних кредиторів скоротити фінансування галузі. У 20-х роках у Греції майже на 40 % зменшилася зарплата вчителів. На грецьких островах почали звільнятися вчителі ліцеїв і гімназій, які викладали грецьку мову та літературу, математику, фізику, хімію. Початкова вчительська зарплата на цей час складала не 1000 євро, а 629 євро на місяць. У зв'язку з цим вчителі почали займатися репетиторством у вигляді групових або індивідуальних занять. Зменшується матеріальне забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів та фінансування на придбання методичної літератури та навчальних посібників для шкільних бібліотек. Зменшуються й кошти для закупівлі музичних інструментів для оформлення та оновлення шкільних кабінетів музики.

Зауважимо, що скрутне економічне становище в країні спровокувало скорочення фінансування навчальних закладів мистецького спрямування, що спричинило закриття більшості музичних шкіл. Значна частина вчителів музики та викладачів зайнялися приватною практикою.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. З огляду на сказане, зазначимо, що система загального музичного виховання в Греції має сталі традиції. Починаючи з давньогрецьких філософів, розвиток музичної культури відбувався відповідно до політичного й соціально-економічного розвитку держави, унаслідок чого в Греції сформувалася освітня система, у якій музичному вихованню дітей і молоді приділяється значна увага. На уроках музики та в позакласній роботі учні беруть активну участь в різних формах музикування, що уможливило засвоєння загальноєвропейських та національних цінностей, формування етичних та естетичних якостей.

Подальші наукові розвідки будуть спрямовані на вивчення й узагальнення системи підготовки вчителів мистецьких дисциплін в Грецькій Республіці, що уможливить формування цілісного уявлення про систему музичної освіти в Греції.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Березовський О. Грецька Республіка: Організація науки і наукових досліджень у сучасній Греції. Шляхи розвитку української науки, 2012. 11(90), 86–95. Взято з http://www.nas.gov.ua/siaz/Ways_of_development_of_Ukrainian_science/Issues1/1212.11.pdf (дата звернення 4.03.2019) /
2. Гратволь Д., & Соколовська, Н. (2012, 28 грудня). Греція: лихо настає і у освіті. Взято з <https://p.dw.com/p/179Zz> (дата звернення 15.03.2019) / Gratvol, D., & Sokolovska, N. (2012, December 22).
3. Короткова Ю. М. (2008). Професійна підготовка вчителя початкових класів у сучасній Греції. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Харків.
4. Короткова Ю. М. (2010). Організація та забезпечення дошкільної освіти в Греції. Духовність особистості: методологія, теорія і практика, 4(39), С. 126–137.
5. Кучеренко Д. Г., & Мартинюк О. В. Стратегії розвитку освітніх систем країн світу [Моногр.]. Київ: 2011. ПК ДЗСУ.
6. Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина XX – початок XXI ст.) [Моногр.]. Київ: 2009.
7. Постригач Н. О. Професійний розвиток учителів Грецької Республіки: сучасний стан та проблеми. Теорія і практика управління соціальними системами. Київ. 2012. С. 46–53.
8. Greece: Organization and Governance. Eurydice. Retrieved from: https://eacea.ec.europa.eu/nationalpolicies/eurydice/content/organisation-and-governance-33_en (last accessed 23.03.2018) [in English].
9. Greece: Teachers and Education Staff. Eurydice. Retrieved from https://eacea.ec.europa.eu/nationalpolicies/eurydice/content/teachers-and-education-staff-32_en (last accessed 23.03.2018) [in English].
10. Eurostat Regional Yearbook (2007). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities [in English].
11. Europe in Figures. Eurostat Yearbook 2006–2007 (2007). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities [in English].
12. Key Figures on Europe. (2008). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities [in English].

REFERENCES

1. Berezovskyi, O. (2012). *Hretska Respublika: Orhanizatsiia nauky i naukovykh doslidzhen u suchasni Hretsii*. [Hellenic Republic: Organization of Science and Research in Contemporary Greece].
2. *Hretsii: lykho nastaie i u osviti*. [Greece: Disaster Occurs in Education].
3. Korotkova, Yu. M. (2008). *Profesiina pidhotovka vchytelia pochatkovykh klasiv u suchasni Hretsii*. [Professional Training of Elementary School Teachers in Modern Greece]. Kharkiv.
4. Korotkova, Yu. M. (2010). *Orhanizatsiia ta zabezpechennia doshkilnoi osvity v Hretsii*. [Organization and Provision of Preschool Education in Greece].
5. Kucherenko, D. H., & Martyniuk, O. V. (2011). *Stratehii rozvytku osvitnikh system krain svitu*. [Strategies for the Development of Educational Systems of Countries of the World]. Kyiv.

6. Lokshyna, O. I. (2009). *Zmist shkilnoi osvity v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu: teoriia i praktyka (druha polovyna XX – pochatok XXI st.)*. [Table of Contents of School Education in the Countries of the European Union: Theory and Practice (Second Half of the XX – Beginning of the XXI Century)]. Kyiv.

7. Postryhach, N. O. (2012). *Profesiyni rozvytok uchyteliv Hretskoi Respubliki: suchasnyi stan ta problemy*. [Professional Development of Teachers of the Hellenic Republic: Current State and Problems]. Kyiv.

8. Greece: Organization and Governance. Eurydice. Retrieved from: https://eacea.ec.europa.eu/nationalpolicies/eurydice/content/organisation-and-governance-33_en (last accessed 23.03.2018) [in English].

9. Greece: Teachers and Education Staff. Eurydice. Retrieved from https://eacea.ec.europa.eu/nationalpolicies/eurydice/content/teachers-and-education-staff-32_en (last accessed 23.03.2018) [in English].

10. Eurostat Regional Yearbook (2007). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities [in English].

11. Europe in Figures. Eurostat Yearbook 2006–2007 (2007). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities [in English].

12. Key Figures on Europe. (2008). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities [in English].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЧЕРКАСОВ Володимир Федорович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: становлення і розвиток музично-педагогічної освіти в країнах Європейського Союзу, теорія і методика музичної освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

CHERKASOV Volodymyr Fedorovich – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Art Education of the Centralukrainian State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko.

Circle of scientific interests: formation and development of music-pedagogical education in Ukraine, theory and methods of music education.

Стаття надійшла до редакції 07.12.2021р.

УДК 378.016:373.3|37.018.43:004-047.22

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-200-48-53

БАРИЛО Світлана Богданівна –

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри фахових методик і технологій початкової освіти

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

ORCID:<https://orcid.org/0000-0001-7052-9442>

e-mail: svitlana.barylo@pnu.edu.ua

МАКСИМЕНКО Наталія Борисівна –

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри фахових методик і технологій початкової освіти

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-6041-6783>

e-mail: nataliia.maksumenko@pnu.edu.ua

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Інтеграція України до європейського освітнього середовища вимагає вирішення завдань, які передбачають упровадження в освітній процес закладів вищої освіти інноваційних технологій, спрямованих на забезпечення високого рівня професійних якостей майбутнього фахівця.

Відповідно, на часі переосмислення існуючих та пошук нових форм навчання, які спроможні забезпечити ефективність професійної підготовки майбутнього вчителя через швидке впровадження нових інформаційних систем і телекомунікаційних технологій.

Результати аналізу наукової літератури і нормативних документів, узагальнення досвіду практичної діяльності викладачів вищої школи та вчителів закладів загальної середньої освіти дозволили констатувати, що до основних напрямів цієї підготовки відносяться: розширення можливостей використання новітніх інформаційних технологій; впровадження принципів нових засобів навчання (навчальні ігрові середовища, гіпертекстові навчальні системи, інтерактивні аудіо- та відеопродукти тощо); поширення мультимедійних навчальних систем; формування основ інформаційної компетентності в процесі вивчення різних освітніх предметів тощо.